

NOVEMBER 2019 - APRÍL 2020
BIBIANA - CENTRUM DETSKEJ LITERATÚRY, ČÍTANIA A SK IBBY

SPRAVODAJ SK IBBY

ZASADNUTIE VÝBORU SLOVENSKEJ SEKCIE IBBY 1. DECEMBRA 2019

MEDZINÁRODNÁ KONFERENCIA IZBY ČÍTANIA

V novembri 2019 zorganizovalo Centrum detskej literatúry, čítania a SK IBBY medzinárodnú konferenciu o Izbe čítania - VITAJTE V KNIŽNOM LABORATÓRIU! Cieľom bolo zhodnotiť doterajšie skúsenosti z realizovaných Izieb čítania v BIBIANE, medzinárodnom dome umenia pre deti, za účasti ich tvorcov a odborníkov z oblasti literatúry, divadelného a výtvarného umenia zo Slovenska aj zo zahraničia. Zároveň sme chceli prostredníctvom ukážok a prinesených častí inštalácií prezentovať Izbu čítania ako unikátny umelecký formát, ktorého cieľom je sprostredkovať deťom možnosť pohybovať sa „uprostred knižky“, zažívať nové situácie a pocity, riešiť úlohy, citlivo vnímať knižný príbeh a hľadať nad ním, k čomu Izba čítania deti motivuje.

Na konferencii vystúpila Mária Bačová, ktorá scénograficky pripravila **Knihu Dierožrút ako scénické laboratórium**. V tvorivej adaptácii náročnejšej knihy zaoberajúcej sa existenciálnymi otázkami (zmyslom života, prázdnotou) sa podarilo cez vhodne riešený výtvarný koncept adaptovať príbeh aj pre deti v mladšom školskom veku. Cez fyzický kontakt s dierožrútmami (objektami) mohli deti spolu s nimi hľadať diery a premýšľať, aké to je - živiť sa dierami, pričom spoznávali symbolický význam aj ďalších objektov v príbehu a cestičiek dierožrútov.

MÁRIA BAČOVÁ HOVORÍ O IZBE ČÍTANIA - KNIHA DIEROŽRÚT AKO SCÉNICKÉ LABORATÓRIUM

V ďalšej izbe čítania **Záhada hradného pokladu** scénografka Juliána Dubovská pracovala pri tvorbe scény s pasážou z knihy Jána Milčáka *Starec*, ktorý lietal a s úryvkom z povesti *O Červenom kameni*. Oba texty spájal motív pokladu a ukrytých tajomstiev. (napr. vyčerpaný starec sa ocitne pri bohato prestretom stole, no napriek obrovskému hladu sa v ňom ozýva varovný hlas, aby z neho nejedol). Scénografka v Izbe čítania zhmotnila lákavý stôl, ktorého súčasťou boli zašifrované odkazy, upozorňujúce na hroziace nebezpečenstvo. Zároveň boli zaujímavým rébusom pre návštevníkov. Facilitátorka Timotea Vráblová pracovala s deťmi len s malou časťou príbehu – s momentom, keď starec prichádza do miestnosti s prichystanou hostinou. Deťom to prinášalo veľa podnetov, napr. nikdy nezažili hlad a pocit hladu si nevedeli vybaviť. Navodzovaním otázok (môžeme zo stola jesť? kto asi sedel pri stole?) pracovala T. Vráblová so symbolickým jazykom, pozornosťou detí, (mnohé veci si ani nevšimli, napr. tiene rúk na obruse, svietnik, ktorý mal tvár), prepájaním príbehov a spracovaním podnetov.

Ďalšia Izba čítania **Pozor, nálezisko príbehov!**, na ktorej sa výtvarne podieľal psychoterapeut Zoltán Mátyus, bola výnimočná tým, že na jej začiatku boli iba predmety, žiadny príbeh.

Úlohou detí bolo na základe spoznávania a výberu predmetov na nálezisku hľadať ich príbeh (komu asi daný predmet patril, aký to bol človek, kde žil, čo robil). Proces výberu a hľadania predmetov bol stimulujúci pre myseľ – deti museli prezeráť a rozhodovať sa, či si danú nájdenú vec ponechajú, alebo ju vrátia naspäť a zvažovali, či sa do príbehu hodí a prečo... Dieťa sa v tomto procese učilo vnieŕť samé seba asertívne do spoločného priestoru, argumentovať, prečo chce určitý predmet do príbehu vložiť a preberalo zodpovednosť za seba a svoje rozhodnutie. Na záver deti vytvorili jeden spoločný príbeh, do ktorého všetky vybrané predmety zahrnuli.

TIMOTEA VRÁBLOVÁ HOVORÍ O IZBE ČÍTANIA - ZÁHADA HRADNÉHO POKLADU

ZACHRÁŇ NEZNÁMEHO TVORA

Od januára až do júna 2020 realizujeme v BIBIANE Izbu čítania Zachráň neznámeho tvora. Umožňuje deťom vstúpiť do priestoru príbehu o Kráske a zvierati a zavedie ich do blízkosti známych, no tajomných postáv. V putovaní príbehom deťom pomáhajú symbolické odkazy, scénografické a kostýmové objekty, pocity, intuícia a predstavivosť. Izba čítania Zachráň neznámeho tvora je výsledkom spoločného výskumného projektu v rámci štúdia Alternatívni a loutková tvorba a jej teorie na DAMU v Prahe. Autorka námetu Zuzana Vojtíšková a autorka výtvarného riešenia Jitka Pospíšilová vytvorili v Izbe čítania priestor domova, ktorý navodzuje pocit bezpečia, pohody (krb, kreslo, darčeky, rodinné fotografie). Deti cez hru s polomaskami postáv odhaľovali vzťahy medzi nimi (otec, sestry, Kráska) a skúšali si byť ako oni (Aké sú to bytosti? Ako im budeme rozumieť? Ako sa pri nich budeme cítiť? Pomôže nám v odpovedi ich vzhľad?) Deti uvažovali nad tým, za akých okolností by dokázali výjsť z bezpečia do neznámeho prostredia, v ktorom netušia čo ich tam čaká a nakoľko by sa dokázali vedome obetovať pre iného človeka.

V druhej miestnosti mali deti možnosť premýšľať nad netvorom, (čo si pod tým predstavujú, ako vyzerá, či má ľudskú alebo zvieraciu podobu). Pomocou rekvizít (vyrobených častí tela) si netvora sami na magnetickej tabuli zhotovili. Umiestňovali mu vlasy, oči, telo, ruky, nohy a bolo na ich voľbe, či k tomu použijú ľudské časti tela alebo zvieracie. Izba čítania Zachráň neznámeho tvora motivuje deti k úvahám nad postavami, nad ich charakterom, vonkajším vzhľadom, správaním a snaží sa cez vnímavosť a empatiu vytvárať priestor pre vzájomný rešpekt, priateľstvo medzi deťmi.

DETI SI V IZBE ČÍTANIA ZOSTAVUJÚ NETVORA PODĽA VLASTNÝCH PREDSTÁV

SLÁVNOSTNÉ ODOVZDÁVANIE OCENENÍ

BIBIANA – Centrum detskej literatúry, čítania a Slovenskej sekcie IBBY pripravilo v januári 2020 slávnostné odovzdávanie národných cien – Cena Ľudovíta Fullu 2019 a cena Trojruža 2019 v Komornom štúdiu RTVS. Na slávnostnom večeri spojenom s odovzdávaním cien vystúpila klezmerová kapela Pressburger Klezmer Band.

CENA ĽUDOVÍTA FULLU 2019

Fond výtvarných umení, Slovenská sekcia IBBY a BIBIANA, medzinárodný dom umenia pre deti udelili CENU ĽUDOVÍTA FULLU 2019 ilustrátorky Daniele Krajčovej za originálny štýl ilustračného prejavu, ktorým rozvíja fantáziu detského čitateľa.

CENA TROJRUŽA 2019

Literárny fond, Slovenská sekcia IBBY a BIBIANA, medzinárodný dom umenia pre deti udelili CENU TROJRUŽA 2019 Erikovi Jakobovi Grochovi za sprítomňovanie hlbokých ľudských hodnôt v nových súvislostiach pre detského adresáta.

CENA ĽUDOVÍTA FULLU je ocenením vynikajúceho diela alebo doterajšej tvorby, ktorá významnou mierou prispela k rozvoju slovenského ilustračného umenia pre deti a mládež.

Cena TROJRUŽA oceňuje významné literárne i literárnovedné dielo alebo doterajšiu tvorbu, ktorá významnou mierou prispela k rozvoju slovenskej literatúry pre deti a mládež.

PRESSBURGER KLEZMER BAND NA SLÁVNOSTNOM OCEŇOVANÍ

JAZYK AKO PRIESTOR DOMOVA

BIBIANA – Centrum detskej literatúry, čítania a SK IBBY zoorganizovalo vo februári pod záštitou ministerky kultúry SR a pod záštitou Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR konferenciu JAZYK AKO PRIESTOR DOMOVA, ktorá sa konala pri príležitosti Medzinárodného dňa materinského jazyka.

Materinský jazyk je viac ako len vyjadrovať sa určitou rečou. Je to jazyk srdca, v ktorom prežívame a vyjadrujeme svoje emócie, v ktorom myslíme, cítime...

Tvorivá konferencia priniesla tému rodnej reči z pohľadu jej vplyvu na formovanie vnútorného bezpečia dieťaťa, vyzdvihla podiel materinského jazyka na kultivovaní osobnosti a hovorilo sa o materinskom jazyku ako o konštruktívnom prvku psychosociálneho vývinu detí.

Hudobník a zakladajúci člen Mucha Quartet sa v rozhovore s Timoteou Vráblovou podelil o svoje skúsenosti s hudbou, ktorá je "rodným" jazykom" jeho predkov a stáva sa aj rečou jeho detí, čím rozšíril kontext uvažovania o materinskom jazyku. „Struggle“ o rodný jazyk bola téma, o ktorej rozprávala Gabriela Dittelová, spisovateľka, autorka kníh pre deti. Úloha rodiča v rozvoji komunikačných schopností dieťaťa bol workshop, ktorý pre účastníkov pripravila Timotea Vráblová. Spisovateľ, básnik, kreatívec a inovátor Daniel Hevier hovoril o materinskej reči ako o koreňoch pre budúcnosť. Záver konferencie patril Timotee Vráblovej a téme Materinská reč – cesta k vnútornému obrazu o sebe a o svete.

